

Recomandarea CM/Rec(2019)11 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind tutela efectivă a copiilor neînsoțiți și separați în contextul migrației

*(Adoptată de Comitetul de Miniștri la 11 decembrie 2019
la cea de-a 1363-a reuniune a delegațiilor miniștrilor)*

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu articolul 15.b din Statutul Consiliului Europei,

Considerând că scopul Consiliului Europei este de a obține, printre altele, o mai mare unitate între membrii săi, prin promovarea standardelor comune și a cooperării în domeniul drepturilor omului;

Reafirmând principiul demnității egale a tuturor ființelor umane și subliniind importanța de a garanta tuturor copiilor aflați sub jurisdicția unui stat exercițiul deplin, respectarea, protecția și promovarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ale acestora, fără discriminare pe niciun motiv;

Având în vedere obligațiile și angajamentele statelor față de copii, astfel cum sunt asumate în instrumentele juridice internaționale, în special Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului (1989) și protocoalele opționale la aceasta, Protocolul Națiunilor Unite pentru prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor (2000), care completează Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006), Convenția privind competența autorităților și legea aplicabilă în privința protecției minorilor (1961), Convenția privind protecția copiilor și cooperarea în materie de adopție internațională (1993) și Recomandarea aferentă privind aplicarea copiilor refugiați și altor copii strămutați la nivel internațional (1994), Convenția asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor (1996) și alte instrumente ale Organizației Națiunilor Unite privind refugiații și apatrizii;

Ținând cont de drepturile consacrate în instrumentele juridice europene relevante și de obligațiile și angajamentele asumate de state, inclusiv în temeiul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (ETS nr. 5) și a protocoalelor la aceasta, Cartei Sociale Europene (ETS nr. 35 și versiunea revizuită a acesteia, ETS nr. 163), Convenției pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal (ETS nr. 108) și protocolului la aceasta (CETS nr. 223), Convenției europene pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (ETS nr. 126); Convenției Europene privind Exercițiul Drepturilor Copilului (ETS nr. 160), Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (CETS nr. 197), Convenției privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (CETS nr. 201), și a Convenției privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (CETS nr. 210);

Reamintind jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului și ținând seama de recomandările, rezoluțiile și declarațiile relevante ale Comitetului de Miniștri și ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei în acest domeniu, precum și recomandările relevante ale organismelor și comitetelor internaționale de monitorizare;

Profund îngrijorați de faptul că copiii neînsoțiți și separați sunt printre cele mai vulnerabile persoane în contextul migrației și, ca atare, sunt expuși unui risc crescut de a le fi încălcate drepturile și libertățile fundamentale, în special dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare, dreptul la nediscriminare, dreptul la respectarea vieții private și de familie, dreptul de a dobândi o naționalitate, dreptul de a solicita azil, dreptul la cele mai înalte standarde de sănătate și de acces la servicii de îngrijire a sănătății, dreptul la educație, dreptul la spațiu locativ, accesul la justiție și dreptul la libertatea de orice formă de violență;

Conștient de faptul că copiii sunt forțați să își părăsească locuințele și/sau să migreze – însoțiți, neînsoțiți sau separați – din diferite motive, cum ar fi conflicte sau alte forme de abuz și persecuție, violență, reunificarea familiei, schimbări de mediu care le afectează viața și condițiile de viață sau căutarea unor condiții economice, sociale sau culturale mai bune;

Recunoscând că copiii neînsoțiți și separați în migrație sunt titulari de drepturi și că tuturor copiilor trebuie să li se garanteze standarde egale de protecție, primire și îngrijire;

Conștient de necesitatea punerii în aplicare a unor măsuri cuprinzătoare și adaptate copiilor, în unitățile de cazare deschise, pentru a asigura protecția și asistența copiilor neînsoțiți și separați în migrație, pentru a preveni, în mod efectiv, neglijarea, traficul în scopul exploatarei sexuale sau a altor forme de exploatare, implicarea în activități criminale, munca forțată, prelevarea de organe, traficul de droguri, privarea ilegală sau arbitrară de libertate, tortura, tratamentele inumane sau degradante, implicarea în conflicte armate, căsătoria forțată și de copii și alte practici sau forme dăunătoare de violență, inclusiv violența de gen;

Conștient de necesitatea unor măsuri suplimentare de protecție și asistență în circumstanțele în care copiii neînsoțiți și separați în migrație se află într-o situație de vulnerabilitate suplimentară, cum ar fi copiii cu dizabilități sau expuși riscului de violență, retrafficare sau revictimizare sau în orice altă situație de vulnerabilitate;

Ținând cont de faptul că interesul superior al copilului trebuie să fie o considerație primordială în toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă acestea sunt întreprinse de instituții publice sau private de asistență socială, instanțe de judecată, autorități administrative sau organe legislative și trebuie puse în aplicare în toate sferile vieții acestora, indiferent de circumstanțele lor;

Ținând cont de faptul că statele trebuie să respecte dreptul copiilor de a-și exprima liber opiniile în toate problemele care îi afectează și să acorde atenția cuvenită opiniilor lor, în concordanță cu vârsta și maturitatea acestora și că statele au obligația de a asigura respectarea acestui drept;

Convins că un sistem eficient de tutelă constituie o garanție esențială pentru protecția drepturilor copiilor neînsoțiți și separați în migrație și că tutorii joacă un rol esențial în protejarea interesului superior al copiilor și în exercitarea de către acești copii a drepturilor ce le revin;

Convins că tutela este esențială pentru a garanta că eforturile statului de a găsi soluții durabile, bazate pe drepturi sunt inițiate și puse în aplicare fără întârziere,

Recomandă guvernelor statelor membre:

1. să stabilească un cadru cuprinzător și consecvent de măsuri cu privire la tutela copiilor neînsoțiți și separați în migrație, care ia în considerare modul în care responsabilitățile sunt organizate în statele membre;
2. să își evalueze legislația, politicile și practica și, după caz, să ia măsuri și să aloce resurse pentru a asigura reformele necesare pentru punerea în aplicare a prezentei recomandări;
3. să se asigure că prezenta recomandare este tradusă și diseminată cât mai larg posibil în rândul tuturor autorităților naționale competente, al profesioniștilor și al părților interesate relevante, inclusiv al celor care lucrează pentru și cu copiii neînsoțiți și separați în migrație și actorii neguvernamentali;

4. să stabilească o platformă de experți la nivel paneuropean prin intermediul unui comitet al Consiliului Europei pentru a promova implementarea de către statele a principiilor și a ghidurilor de punere în aplicare, acționând, de asemenea, și ca un forum obișnuit pentru schimburi de experiență și bune practici, în vederea sprijinirii statelor membre în consolidarea sistemelor lor naționale de tutelă și în facilitarea cooperării transfrontaliere între acestea, luând în considerare resursele disponibile;
5. să examineze în cadrul Comitetului de Miniștri, prin intermediul comitetului interguvernamental corespunzător, punerea în aplicare a prezentei recomandări la trei ani de la adoptarea acesteia și, ulterior, la intervale similare .

Anexa la Recomandarea CM/Rec(2019)11

Principii directoare și ghiduri de punere în aplicare privind o tutelă eficientă pentru copiii neînsoțiți și separați în contextul migrației

I. Scop și domeniu de aplicare

1. Prezentele principii directoare și ghiduri de punere în aplicare sunt menite să sprijine statele în a se asigura că copiii neînsoțiți și separați aflați în jurisdicția lor beneficiază, în mod efectiv, de tutelă, imediat după identificarea ca copii neînsoțiți, astfel încât drepturile și interesul lor superior să fie protejate, în mod adecvat, și luate în considerare, în mod corespunzător, în toate procesele și deciziile care îi privesc, în conformitate cu standardele internaționale și europene.
2. Ținând cont de instrumentele juridice internaționale și europene și de ghidurile și experiența relevante în acest domeniu, aceste principii și ghiduri de punere în aplicare urmăresc, în mod special:
 - a. să ofere asistență statelor în punerea în aplicare efectivă a acțiunilor necesare pentru a-și îndeplini responsabilitățile și obligațiile față de copiii neînsoțiți și separați în migrație, direcționând, în același timp, politicile, deciziile și activitățile tuturor părților interesate competente implicate;
 - b. să ofere îndrumări referitoare la elaborarea și punerea în aplicare a standardelor privind tutela, inclusiv prin dezvoltarea unui cadru comun, pentru a proteja drepturile copiilor neînsoțiți și separați în migrație și pentru a asigura respectarea interesului superior al acestora, având în vedere, în același timp, diferitele moduri în care responsabilitățile sunt organizate în statele membre;
 - c. să încurajeze statele să faciliteze și să promoveze schimbul de practici durabile și promițătoare în ceea ce privește tutela, pentru a asigura protecția drepturilor copiilor neînsoțiți și separați în migrație, asigurând, în același timp, o abordare bazată pe drepturi a politicilor de migrație aplicate acestora.
3. Aceste principii directoare și ghiduri de punere în aplicare se aplică măsurilor de tutelă pentru copiii neînsoțiți și separați în migrație.
4. Principiile și măsurile trebuie, de asemenea, să fie aplicabile, după caz, tinerilor care necesită îngrijire și sprijin continuu prin intermediul tutelei sau prin alte mijloace, pentru o perioadă de tranziție, după împlinirea vârstei de 18 ani sau în situații specifice, astfel cum este prevăzut în legislația statului de recepție.

II. Definiții

1. În scopul prezentei recomandări:
 - a. „copil” se referă la orice ființă umană cu vârsta mai mică de 18 ani;
 - b. „copil neînsoțit” se referă la un copil care a fost separat de ambii părinți și de alte rude și nu este îngrijit de un adult care, prin lege sau tradiție, este responsabil pentru acest lucru;
 - c. „copil separat” se referă la un copil care a fost separat de ambii părinți sau de îngrijitorul său principal legal sau obișnuit anterior, dar nu, în mod necesar, de alte rude. Prin urmare, aceștia pot include copii însoțiți de alți membri de familie adulți;

- d. „tutore” se referă la o persoană care este numită sau desemnată să sprijine, să asiste și, în cazul în care este prevăzut de lege, să reprezinte copiii neînsoțiți sau separați în procesele care îi privesc. În cazul în care o instituție sau organizație este numită sau desemnată ca tutore pentru a sprijini, asista și exercita capacitatea juridică pentru un copil, aceasta trebuie să desemneze o persoană fizică pentru a îndeplini sarcinile de tutore, astfel cum sunt prevăzute în prezentul ghid. Tutorele acționează, în mod independent, pentru a se asigura că drepturile, interesul superior și bunăstarea copilului sunt garantate. Tutorele acționează ca o legătură între copil și toate celelalte părți interesate cu responsabilități față de acesta. Această definiție operațională ține cont de faptul că termenul utilizat, precum și funcția și modul de numire a unui tutore, variază de la jurisdicție la jurisdicție;
- e. „autoritate tutelară” se referă la o autoritate care își exercită responsabilitatea pentru gestionarea tutelei pentru copiii neînsoțiți și separați în migrație, inclusiv gestionarea cazurilor și sprijin. Această definiție ia în considerare faptul că există diferite moduri în care statele definesc „tutela” și organizează descărcarea de tutelă;
- f. „soluție durabilă, bazată pe drepturi” se referă la o soluție cuprinzătoare, sigură și durabilă, care asigură faptul că copilul este capabil să se dezvolte până la vârsta adultă, într-un mediu care să îi satisfacă nevoile și să îi protejeze drepturile, astfel cum sunt definite de Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului și nu va pune copilul în pericol de discriminare, violență, persecuție sau orice altă vătămare gravă. O astfel de soluție presupune să se efectueze o determinare amănunțită a interesului superior și să fie luate în considerare opiniile copilului în elaborarea și punerea în aplicare a unei soluții durabile;
- g. „proiecte de viață” se referă la un instrument de politică integrat, disponibil statelor membre pentru a răspunde nevoilor copiilor neînsoțiți și separați în migrație, precum și provocărilor care decurg din migrația acestora, astfel cum sunt stabilite în Recomandarea CM/Rec(2007)9 Comitetului de Miniștri către statele membre privind proiectele de viață pentru minorii migranți neînsoțiți. Proiectele de viață se bazează pe un angajament comun între copil și autoritățile competente, pe o durată limitată. În funcție de obiectivele lor specifice, acestea pot fi puse în aplicare fie în țara gazdă, în țara de origine, fie în ambele.

III. Principii directe pentru un sistem de tutelă eficient

Principiul 1 – Protecția drepturilor copiilor neînsoțiți și separați în migrație prin tutelă

Statele trebuie să dispună de un sistem eficace de tutelă care să țină cont de nevoile și circumstanțele specifice ale copiilor neînsoțiți și separați în migrație, pentru a le proteja și promova drepturile și pentru a le garanta interesul superior.

Principiul 2 – Cadre și măsuri privind tutela

Statele trebuie să adopte și să pună în aplicare cadre juridice, politice, de reglementare și/sau administrative adecvate pentru a asigura tutela copiilor neînsoțiți și separați în migrație.

Principiul 3 – Numirea sau desemnarea tutorilor fără întârzieri nejustificate

Statele trebuie să se asigure că un copil neînsoțit sau separat în migrație are un tutore numit sau desemnat, fără întârzieri nejustificate, ținând seama de caracteristicile individuale, pentru a oferi sprijin copilului până la vârsta majoratului și că îngrijirea și sprijinul sunt disponibile prin tutelă sau alte mijloace, pentru o perioadă de tranziție, după împlinirea vârstei de 18 ani, după cum poate fi considerat adecvat în situații specifice.

Principiul 4 – Responsabilitățile legale și sarcinile tutorelui

Statele trebuie să ia măsuri pentru a împuternici tutorii să informeze, să asiste, să sprijine și, în cazul în care este prevăzut de lege, să reprezinte copiii neînsoțiți și separați în migrație, în procesele care îi afectează, pentru a le proteja drepturile și interesul superior și pentru a acționa ca o legătură între copil și autorități, agenții și persoane cu responsabilități pentru acestea. Statele trebuie să se asigure că tutorii se bucură de independența și imparțialitatea corespunzătoare rolului lor.

Principiul 5 – Informații, acces la justiție și căi de atac, inclusiv mecanisme de plângere adaptate copiilor

Statele trebuie să se asigure că copiii neînsoțiți și separați în migrație primesc informații și consultanță relevante și că au acces la un mecanism independent de plângere și căi de atac pentru a-și exercita, în mod efectiv, drepturile sau pentru a acționa în cazul încălcării drepturilor ce le revin.

Principiul 6 – Măsuri instituționale

Statele trebuie să se asigure că există instituită o autoritate competentă responsabilă pentru gestionarea tutelei pentru copiii neînsoțiți și separați în migrație, luând în considerare modul în care responsabilitățile pentru tutelă sunt organizate în statele membre.

Principiul 7 – Resurse, recrutare, calificări și formare

Statele trebuie să aloce resurse adecvate pentru a asigura o tutelă eficace pentru copiii neînsoțiți și separați în migrație, inclusiv asigurarea faptului că tutorii sunt triați, în mod corespunzător, sunt de încredere, calificați și sprijiniți pe tot parcursul mandatului lor.

Principiul 8 – Cooperarea și coordonarea la nivel național

Statele trebuie, în conformitate cu sistemele lor interne, să stabilească mecanisme și să ia măsuri pentru a asigura cooperarea și coordonarea efectivă între persoanele care exercită responsabilități față de copiii neînsoțiți și separați în migrație și tutore și/sau autoritatea tutelară.

Principiul 9 – Cooperarea internațională

Statele trebuie să ofere rapid, constructiv și eficient cea mai largă gamă de cooperare internațională în ceea ce privește copiii neînsoțiți și separați în migrație, inclusiv pentru regăsirea familiei și identificarea și punerea în aplicare a soluțiilor durabile, bazate pe drepturi și să își implice, în mod adecvat, autoritatea tutelară și/sau tutorii.

IV. Punerea în aplicare a ghidurilor pentru un sistem de tutelă eficace

Principiul 1 – Protecția drepturilor copiilor neînsoțiți și separați în migrație prin tutelă

Statele trebuie să dispună de un sistem eficace de tutelă care să țină cont de nevoile și circumstanțele specifice ale copiilor neînsoțiți și separați în migrație, pentru a le proteja și promova drepturile și pentru a le garanta interesul superior.

1. Obligațiile internaționale privind drepturile omului cu privire la copii vor fi pe deplin respectate la stabilirea și punerea în aplicare a unui sistem de tutelă.
2. Orice copil neînsoțit sau separat are dreptul la protecție și asistență specială acordată de autoritățile și organele competente, precum și să beneficieze de sprijinul și asistența unui tutore.
3. Statele trebuie să se asigure că măsurile de tutelă iau în considerare interesul superior al copiilor și circumstanțele specifice, inclusiv circumstanțele de vulnerabilitate deosebită în care aceștia se află când sunt în afara țării lor de origine, precum și orice factori de vulnerabilitate, care impun protecție și asistență suplimentare.
4. Statele trebuie să se asigure că există mecanisme eficiente de tutelă pentru a atenua riscurile agravate pentru acești copii, de expunere la discriminare, neglijare, violență sexuală, muncă forțată, trafic de droguri, răpire de copii, căsătorii cu copii și alte forme de violență.
5. Statele trebuie să se asigure că tutela contribuie la asigurarea faptului că eforturile de identificare a soluțiilor durabile, bazate pe drepturi pentru acești copii sunt inițiate și puse în aplicare fără întârziere, inclusiv posibilitatea reunificării familiei pe baza determinării interesului superior al copilului.

Principiul 2 – Cadre și măsuri privind tutela

Statele trebuie să adopte și să pună în aplicare cadre juridice, politice, de reglementare și/sau administrative adecvate pentru a asigura tutela copiilor neînsoțiți și separați în migrație.

1. Statele trebuie să pună în aplicare un sistem de tutelă eficient, ținând cont de natura în schimbare a nevoilor și de modul în care sunt organizate diferite responsabilități ale statului cu privire la copii, în special în ceea ce privește definirea modului în care tutorii funcționează, se coordonează și cooperează cu alte servicii și părți interesate, pentru a îndeplini drepturile copilului.
2. Statele trebuie să adopte și să pună în aplicare un cadru juridic, de politici, de reglementare și/sau administrativ cuprinzător pentru tutelă, inclusiv dispoziții privind:
 - a. standardele, cerințele și calificările profesionale;
 - b. procedurile de triere, verificare atentă, recrutare și numire sau desemnare a tutorilor;
 - c. îndatoririle, drepturile și responsabilitățile tutorilor, precum și măsurile de sprijin și un registru al tutorilor;
 - d. obligațiile de formare;
 - e. procedurile pentru asigurarea faptului că copiilor le sunt oferite informații și asistență și că opiniile lor sunt exprimate, luate în considerare și li se acordă importanța cuvenită, în toate etapele procedurilor relevante;
 - f. mecanismele individuale de plângere disponibile pentru copii și procedurile aferente;
 - g. mecanismele și procesele de cooperare și coordonare interagenții și multidisciplinare, la nivel național și internațional;
 - h. cerințele de confidențialitate și de protecție a datelor, după caz;
 - i. monitorizarea, supravegherea și controlul tutorilor de către autoritatea tutelară;
 - j. monitorizarea aranjamentelor de tutelă pentru copii, inclusiv monitorizarea de către o autoritate independentă.
3. Circumstanțele și procedurile aferente numirii sau desemnării și schimbării tutorelui, precum și încetarea tutelei, trebuie să fie prevăzute de lege, ținând cont de dreptul copilului de a fi audiat, de interesul superior al copilului, de necesitatea de stabilitate și continuitate și, după caz, să facă obiectul controlului judiciar.
4. Statele trebuie să asigure monitorizarea sistemului de tutelă la intervale regulate, inclusiv prin consultarea copiilor.

Principiul 3 – Numirea sau desemnarea tutorilor fără întârzieri nejustificate

Statele trebuie să se asigure că un copil neînsoțit sau separat are un tutore numit sau desemnat, fără întârzieri nejustificate, ținând seama de caracteristicile individuale, pentru a oferi sprijin copilului, până la vârsta majoratului și că îngrijirea și sprijinul sunt disponibile prin tutelă sau alte mijloace, pentru o perioadă de tranziție, după împlinirea vârstei de 18 ani, după cum poate fi considerat adecvat în situații specifice.

1. Fiecare copil neînsoțit sau separat trebuie să aibă un tutore, indiferent de statutul său de imigrare.
2. Statele trebuie să se asigure că este numit sau desemnat un tutore, după numirea sau desemnarea de către un alt organism competent (cum ar fi o instanță), fără întârzieri nejustificate, odată ce un copil aflat în migrație este raportat sau identificat ca fiind neînsoțit sau separat.
3. În cazuri excepționale, care implică o întârziere în desemnarea sau numirea unui tutore, statul trebuie să se asigure că nu există nicio lacună în posibila exercitare a drepturilor sau protecția efectivă a copilului neînsoțit sau separat în migrație.
4. Atunci când există incertitudine cu privire la faptul dacă o persoană este copil și chiar și după ce au fost efectuate procedurile naționale de evaluare a vârstei, statele trebuie să se asigure că aceasta are un tutore sau că garanția respectării drepturilor sale este susținută de o autoritate competentă.
5. Fiecare copil neînsoțit sau separat în migrație trebuie să fie informat și să îi fie luate în considerare opiniile în procesul de numire sau desemnare a tutorelui, ținând seama de circumstanțele individuale ale acestuia, de exemplu vârsta, maturitatea, capacitățile în evoluție și necesitatea unei interpretări adecvate și medieri culturale.

6. Fiecare copil neînsoțit sau separat în migrație trebuie să poată, în cazuri specifice, să solicite schimbarea tutorelui sau, atunci când o organizație este numită sau desemnată în calitate de tutore, a persoanei care îndeplinește sarcinile.

7. Numirea unui tutore trebuie să dureze până când tutela este transferată, responsabilitatea parentală este în vigoare, sau până când copilul împlinește vârsta majoratului.

8. Principiile și măsurile trebuie, de asemenea, să fie aplicabile, după caz, tinerilor care au nevoie de îngrijire și sprijin continuu prin intermediul tutelei sau prin alte mijloace pentru o perioadă de tranziție, după împlinirea vârstei de 18 ani sau în situații specifice, astfel cum este prevăzut în legislația statului de primire.

Principiul 4 – Responsabilitățile legale și sarcinile tutorelui

Statele trebuie să ia măsuri pentru a împuternici tutorii să informeze, să asiste, să sprijine și, în cazul în care este prevăzut de lege, să reprezinte copiii neînsoțiți și separați în migrație, în procesele care îi afectează, pentru a le proteja drepturile și interesul superior și pentru a acționa ca o legătură între copil și autorități, agenții și persoane cu responsabilități pentru aceștia. Statele trebuie să se asigure că tutorii se bucură de independența și imparțialitatea corespunzătoare rolului lor.

1. Măsurile în vigoare trebuie să autorizeze și să împuternicească tutorii să informeze, să asiste și să sprijine copiii neînsoțiți sau separați în migrație și, în cazul în care este necesar și prevăzut de lege, să își suplimenteze capacitatea juridică limitată în procesele și deciziile care îi afectează. În mod special, rolul tutorelui trebuie să includă:

- a. asigurarea faptului că copiii sunt informați și înțeleg drepturile ce le revin;
- b. informarea sistemului competent de protecție a copilului în cazurile în care copiii sunt supuși violenței, abuzurilor, neglijării sau exploatării și solicitarea și/sau facilitarea asigurării unei protecții și îngrijiri adecvate a copiilor;
- c. protejarea bunăstării și dezvoltării copiilor prin ascultarea, printre altele, a copilului și luarea în considerare a punctelor de vedere ale acestuia, prin sprijinirea accesului acestuia la îngrijire, cazare, îngrijirea sănătății, educație și formare profesională adecvate și orice alte servicii de sprijin profesional relevante;
- d. îndrumarea copiilor în tranziția lor către maturitate, inclusiv prin proiecte de viață individualizate;
- e. pregătirea copiilor/asigurarea faptului că copiii au acces și au posibilitatea de a participa la proceduri și procese de luare a deciziilor privind statutul lor și realizarea drepturilor lor, inclusiv procese privind identitatea, vârsta lor și soluții sustenabile, bazate pe drepturi, și că li se oferă sprijin în ceea ce privește participarea la procesele care îi afectează;
- f. completarea capacității juridice limitate a copiilor;
- g. sprijinirea copiilor în ceea ce privește accesarea reprezentării și, dacă este necesar, consilierea juridică, în procedurile administrative și judiciare;
- h. raportarea cazurilor de copii dispăruți;
- i. cooperarea cu autoritățile competente pentru a asigura interesul superior al copilului, de ex. în procesele de identificare și evaluare a vârstei și de regăsire a familiei;
- j. gestionarea activelor și bunurilor în numele copilului;
- k. evaluarea existenței de motive pentru care să se acorde copilului măsuri suplimentare de protecție, inclusiv prelungirea duratei unor astfel de măsuri și informarea autorității tutelare în acest sens.

2. Tutorele trebuie să fie autorizat să întreprindă acțiuni menite să protejeze interesul superior al copilului, în mod special:

- a. să evalueze interesul superior al copilului în toate acțiunile care îl privesc;
- b. să inițieze procesul de numire a unui avocat/rezentant legal pentru copil, în cazul în care este necesar din punct de vedere juridic, în vederea reprezentării copilului în cadrul procedurilor judiciare relevante, dacă aceasta nu intră în atribuțiile unei alte autorități;
- c. să se opună autorităților în cazul nerespectării obligației de protejare a interesului superior al copilului.

3. Tutorele trebuie să asiste, în mod special, la identificarea și punerea în aplicare a măsurilor privind: evaluarea vulnerabilităților fiecărui copil, inclusiv o evaluare a riscurilor și nevoilor de protecție, în mod periodic, evaluări ale interesului superior, evaluări ale vârstei și procedurile de tutelă. Tutorele trebuie să colaboreze, în cazul în care este prevăzut de lege, în procedurile de regăsire a familiei, urmărire a copiilor dispăruți, procedurile de imigrare sau de azil și procedurile administrative sau judiciare.

4. Tutorele are o datorie față de copil și măsurile în vigoare trebuie să creeze un mediu favorabil pentru ca tutorele să dezvolte o relație de încredere cu copilul. Politicile și procedurile în vigoare trebuie să asigure regularitatea contactelor și vizitelor personale și să stabilească orice reguli de confidențialitate aplicabile comunicărilor dintre aceștia, pe durata mandatului lor și ulterior. Orice dezvoltare de informații din partea tutorelui referitoare la copil trebuie să necesite acordul prealabil al copilului, cu excepția cazului în care dezvoltarea este necesară în interesul superior al copilului.

5. Tutorele trebuie să acționeze ca o legătură între copil și autoritățile, agențiile și persoanele relevante. Măsurile în vigoare trebuie să împuternicească tutorele să coopereze și să se coordoneze cu alte părți interesate, după caz, cu privire la problemele referitoare la copil, în mod special cu îngrijitorii, reprezentantul(ții) legal(i) al(i) copilului, profesioniștii din domeniul educației, asistenții sociali și serviciile sociale, profesioniștii din domeniul sănătății, directorii centrelor de recepție, poliția, autoritățile de aplicare a legii și judiciare, autoritățile de migrație, serviciile de sprijin pentru victime și serviciile comunitare. De asemenea, măsurile în vigoare trebuie să impună părților interesate relevante să informeze tutorele și copilul cu privire la procedurile și deciziile relevante și să coopereze și să se coordoneze cu tutorele- după caz, cu privire la problemele referitoare la copil.

6. Statele trebuie să asigure faptul că fiecare tutore se bucură de independența și imparțialitatea adecvate rolului său, pentru a asigura autonomia față de influența sau amestecul nejustificat și faptul că sunt răspunzători. În mod special, tutorele nu trebuie să își exercite nicio altă responsabilitate, care ar putea duce la vreun conflict, real sau potențial, de interese, privind sprijinul, asistența și reprezentarea copilului.

Principiul 5 – Informații, acces la justiție și căi de atac, inclusiv mecanisme de plângere adaptate copiilor

Statele trebuie să se asigure că copiii neînsoțiți și separați în migrație primesc informații și consultanță relevante și că au acces la un mecanism independent de plângere și căi de atac pentru a-și exercita, în mod efectiv, drepturile sau pentru a acționa în cazul încălcării drepturilor ce le revin.

1. Statele trebuie să se asigure că copiilor li se oferă informații și sfaturi relevante cu privire la drepturile și procedurile lor care îi privesc, inclusiv cu privire la aspectele care sunt relevante pentru înțelegerea situației lor, cu privire la domeniul de aplicare al aranjamentelor de tutelă, rolul și îndatoririle unui tutore și ale autorității tutelare, cu privire la procesele și mecanismele de plângere, posibilitatea de a recurge fie la proceduri judiciare, fie la alternative în afara instanțelor de judecată, precum și cu privire la deciziile sau hotărârile care îi afectează.

2. Astfel de informații și sfaturi trebuie să fie furnizate fiecărui copil într-o limbă pe care acesta o înțelege sau pe care se presupune, în mod rezonabil, că o înțelege, într-o manieră adaptată copiilor, iar înțelegerea de către copil a informațiilor furnizate trebuie verificată de tutore. Furnizarea informațiilor către tutore nu trebuie să fie o alternativă la comunicarea informațiilor către copil.

3. Statele trebuie să se asigure că există mecanisme eficiente care să permită copiilor să aibă acces la un mecanism de plângere independent și eficient, în ceea ce privește tutorele lor, aranjamentele de tutelă și/sau autoritatea tutelară. Astfel de mecanisme trebuie să fie, printre altele, ușor accesibile, adaptate copiilor și transparente și să fie însoțite de garanții adecvate, în vederea asigurării protecției confidențialității informațiilor. Declanșarea unei plângeri nu trebuie să conducă la un dezavantaj pentru copil.

4. Statele trebuie să încurajeze utilizarea mecanismelor alternative de soluționare a litigiilor, cum ar fi medierea, ori de câte ori acestea servesc cel mai bine interesul superior al copilului, deși acestea nu trebuie să fie utilizate ca un obstacol în calea accesului copilului la justiție.

5. Statele trebuie să se asigure că fiecare copil are acces la o cale de atac efectivă în fața unei autorități sau a unui organism competent împotriva deciziei mecanismului de plângeri, în cazurile în care mecanismul de plângeri nu este, în sine, un mecanism bazat pe instanță. Autoritatea competentă trebuie să fie imparțială și independentă, în conformitate cu standardele și garanțiile stabilite în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în Orientările Comitetului de Miniștri privind justiția în interesul copilului (2010). O cale de atac efectivă implică faptul că copilul trebuie să aibă acces la reprezentare și, în cazul în care este necesar, la un consilier juridic, precum și la interpretare, ori de câte ori este necesar. Procedurile trebuie să fie adaptate și accesibile copiilor, iar principiul urgenței trebuie aplicat pentru a asigura dreptatea în timp util și în mod gratuit. Decizia trebuie explicată într-o manieră care este în interesul copiilor, adaptată vârstei și maturității copilului.

Principiul 6 – Măsuri instituționale

Statele trebuie să se asigure că există instituită o autoritate competentă responsabilă pentru gestionarea tutelei pentru copiii neînsoțiți și separați în migrație, luând în considerare modul în care sunt organizate responsabilitățile pentru tutelă, în statele membre.

1. Statele trebuie să se asigure că o autoritate competentă este responsabilă de gestionarea tutelelor, adică de recrutarea, verificarea atentă și formarea tutorilor, de asigurarea faptului că politicile adecvate de protecție a copilului sunt încorporate în sistemul de tutelă și de supravegherea tutorilor. Statele trebuie să ofere criterii clare de eligibilitate pentru această autoritate pentru a preveni orice conflict de interese cu cel al copilului.
2. Autoritatea competentă trebuie să fie responsabilă de stabilirea procedurilor relevante și a măsurilor sau serviciilor de sprijin pentru tutori și copii, care includ asigurarea:
 - a. sprijinului administrativ, măsurilor sau serviciilor de consiliere și asistență, precum și a formării și dezvoltării inițiale și continue, pentru a le permite tutorilor să îndeplinească și să mențină standardele profesionale impuse și să își îmbunătățească cunoștințele și abilitățile în ceea ce privește îndatoririle ce le revin;
 - b. stabilirii standardelor pentru procedurile operaționale privind conduita tutorilor;
 - c. mecanismelor de comunicare, crearea de rețele și autoajutorare între tutori;
 - d. procedurilor și proceselor armonizate pentru tutori în vederea raportării și înregistrării cazurilor de dispariție a copiilor sau care suferă de violență, abuz, trafic sau exploatare;
 - e. materialelor informative în interesul copiilor pentru copiii neînsoțiți sau separați în migrație, care să acopere, printre altele, informații privind funcțiile, drepturile și îndatoririle tutorelui; accesibilității tutorelui; confidențialității principiilor de comunicare; mecanismelor de plângere individuală de care dispune copilul, cu privire la drepturile copilului; măsurilor de asistență și protecție disponibile și a prestatorilor de servicii; rolului și îndatoririlor altor părți interesate; și a oricăror proceduri penale, administrative și civile relevante.
3. Statele trebuie să ia măsuri pentru a asigura că tutorii sunt responsabili pentru un număr gestionabil de cazuri, care să le permită îndeplinirea îndatoririlor ce le revin, ținând seama de complexitatea acestora și de necesitatea ca copilul să aibă acces regulat la atenția individuală a tutorelui și la sprijin personalizat adecvat.
4. Statele trebuie să asigure efectuarea unei monitorizări, supravegheri și control periodic cu privire la exercitarea îndatoririlor și funcțiilor tutorelui, precum și a îndeplinirii funcțiilor de către autoritatea competentă, inclusiv prin participarea copiilor și feedbackul din partea acestora.
5. Măsurile în vigoare trebuie să asigure că autoritatea competentă are independența operațională necesară față de gestionarea altor responsabilități pentru copil.
6. Autoritatea competentă trebuie să fie responsabilă de menținerea unui dosar individual pentru fiecare copil aflat în îngrijirea sa. Acest dosar trebuie să includă informații relevante pentru tutelă pe întreaga perioadă de tutelă.
7. Statele trebuie să asigure că obligațiile și măsurile în vigoare privind păstrarea evidențelor le permit să furnizeze, în cazul în care este necesar, probe pentru orice proceduri și procese de plângere relevante și că confidențialitatea acestor evidențe este în conformitate cu standardele internaționale privind protecția datelor.

Principiul 7 – Resurse, recrutare, calificări și formare

Statele trebuie să aloce resurse adecvate pentru a asigura o tutelă eficace pentru copiii neînsoțiți și separați în migrație, inclusiv asigurarea faptului că tutorii sunt triați în mod corespunzător, sunt calificați și sprijiniți pe tot parcursul mandatului lor.

1. Statele trebuie să colecteze date, în mod periodic, cu scopul de a identifica numărul de copii, necesitățile și resursele alocate cu privire la tutela copiilor neînsoțiți și separați în migrație și să prevadă o revizuire a măsurilor de tutelă, pentru a se asigura că acestea răspund nevoilor în schimbare, inclusiv în situații de urgență.
2. Statele trebuie să asigure că autoritatea tutelară dispune de resurse financiare, umane și tehnice sustenabile și adecvate.

3. Statele trebuie să aibă instituite procese pentru a asigura că personalul autorității tutelare competente menține standarde profesionale înalte, inclusiv standarde privind confidențialitatea, este de o înaltă integritate și posedă abilitățile corespunzătoare.
4. Statele trebuie să ia măsuri pentru a asigura că tutorii dețin calificările necesare și expertiza relevantă în domeniul dezvoltării copilului, drepturilor copilului, sistemului de bunăstare și protecție a copilului și serviciilor disponibile, în vederea luării în considerare a nevoilor specifice și culturale ale copiilor încredințați acestora.
5. Statele trebuie să ia măsuri pentru a asigura că tutorele și autoritatea tutelară beneficiază de sprijin adecvat pentru a-și îndeplini, în mod efectiv, funcțiile, care trebuie să includă educația și formarea inițială și continuă.

Principiul 8 – Cooperarea și coordonarea la nivel național

Statele trebuie, în conformitate cu sistemele lor interne, să stabilească mecanisme și să ia măsuri pentru a asigura cooperarea și coordonarea efectivă între persoanele care exercită responsabilități față de copiii neînsoțiți și separați în migrație și tutore și/sau autoritatea tutelară.

1. Statele trebuie să definească rolurile, sarcinile și responsabilitățile tutorelui și ale autorității tutelare în relație cu alte autorități competente și părți interesate, în ceea ce privește copiii neînsoțiți și separați în migrație, în special ale altor autorități naționale și locale, serviciilor sociale, serviciilor și organizațiilor pentru tineret, pentru a asigura răspunderea și transparența.
2. Statele trebuie să aibă un mecanism operațional de coordonare, care să includă autoritatea tutelară, astfel încât politicile în vigoare să asigure că bunăstarea continuă a copiilor neînsoțiți și separați în migrație, interesul lor superior și căutarea și punerea în aplicare a soluțiilor durabile, bazate pe drepturi rămân considerațiile primare în toate problemele aferente acestora și că profesioniștii relevanți cooperează și își coordonează acțiunile.
3. Statele trebuie să elaboreze protocoale, acorduri, proceduri operaționale standard și mecanisme de referire, în vederea îmbunătățirii cooperării și coordonării, în mod periodic, între tutori, autoritatea tutelară și toate celelalte părți interesate relevante, pentru a proteja copiii neînsoțiți și separați în migrație, din momentul identificării, până la punerea în aplicare a unei soluții durabile, bazate pe drepturi, inclusiv în gestionarea cazurilor individuale.
4. Statele trebuie să se asigure că mecanismele de referire abordează rolul tutorelui și al autorității tutelare în cazurile de dispariție a unui copil neînsoțit sau separat în migrație și în situațiile în care copilul este victimă sau riscă să devină victimă a violenței, abuzului, traficului sau exploatării.
5. Trebuie stabilite procese și canale de cooperare și coordonare pentru a asigura respectarea confidențialității, inclusiv în ceea ce privește partajarea informațiilor cu copilul și între copil, tutore și alte părți interesate, având în vedere ca primă considerație interesul superior al copilului și ținând cont de standardele internaționale privind protecția datelor.
6. Statele trebuie să faciliteze cooperarea și coordonarea eficace între tutori și alte părți interesate, prin furnizarea de formare și instrumente multi-agenții și multidisciplinare, în mod periodic.
7. Statele trebuie să asigure monitorizarea și evaluarea continuă a cooperării și coordonării, cu participarea părților interesate relevante.

Principiul 9 – Cooperarea internațională

Statele trebuie să ofere rapid, constructiv și eficient cea mai largă gamă de cooperare internațională în ceea ce privește copiii neînsoțiți și separați în migrație, inclusiv pentru regăsirea familiei și identificarea și punerea în aplicare a soluțiilor durabile, bazate pe drepturi și să își implice, în mod adecvat, autoritatea tutelară și/sau tutorii.

1. Statele trebuie să ia măsuri pentru a defini, după caz, rolul și responsabilitățile tutorelui și ale autorității tutelare în contextul cooperării internaționale, în scopul, printre altele, regăsirii familiei și evaluării circumstanțelor familiale, transferului îngrijirii și responsabilităților de custodie, stabilirii unei soluții durabile bazate pe drepturi, prevenirii traficului de copii, prevenirii disparițiilor copiilor și urmăririi copiilor dispăruți.
2. Statele trebuie să aibă o bază juridică pentru a oferi cooperare internațională cu privire la copiii neînsoțiți și separați în migrație, atât din proprie inițiativă, cât și la cerere.
3. Statele trebuie să aibă canale sau mecanisme clare pentru transmiterea și executarea cererilor de informații sau a altor tipuri de asistență cu privire la copiii neînsoțiți și separați în migrație, precum și procese clare și eficiente pentru prioritizarea și executarea la timp a cererilor și pentru protejarea informațiilor trimise și primite, în conformitate cu obligațiile privind viața privată și protecția datelor, care iau în considerare pe deplin interesul superior al copilului și implică, după caz, tutorele și/sau instanța și/sau autoritatea tutelară.
4. Pentru a asigura drepturile copilului, bunăstarea copilului și interesul superior al acestuia, în cazurile în care situația acestuia afectează mai multe state sau când copilul se mută într-un alt stat, statele trebuie să coopereze prin intermediul celor mai eficiente mijloace, inclusiv prin negocierea sau încheierea de aranjamente sau acorduri specifice, în cazul în care este necesar, pentru a permite cooperarea în timp util între torigi și instituțiile de tutelă, cu omologii străini.
5. Statele trebuie să coopereze și să promoveze schimbul periodic de cunoștințe, experiență și bune practici cu privire la tutela copiilor neînsoțiți și separați în migrație.